

Rolf Strauch in interview with Politis (Greek version)

[View PDF](#)

12/11/2018

ESM

Interview with Rolf Strauch, ESM Chief Economist

Published in *Politis* (Cyprus) on 11 November 2018

Interviewer: Ioannis Seitanidis

Original language: English

Πέντε χρόνια μετά την κορύφωση της οικονομικής κρίση, και δύο χρόνια μετά το τέλος του προγράμματος προσαρμογής, πώς βλέπετε την κυπριακή οικονομία σήμερα;

Η οικονομία της Κύπρου έχει γυρίσει. Συνολικά, μπορούμε να πούμε ότι η Κύπρος είναι μια επιτυχημένη περίπτωση (success case) όταν εξετάζουμε τις επιδόσεις μετά την ολοκλήρωση ενός προγράμματος του ΕΜΣ (Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Σταθερότητας). Η χώρα καταγράφει ανάπτυξη 4% μετά από μια πολύ σοβαρή κρίση. Πρόκειται για μια πολύ ισχυρή επίδοση, με την Κύπρο να αναπτύσσεται πάνω από τη δυνητική ανάπτυξη, η οποία υπολογίζεται σε περίπου 3%. Αυτό είναι επίσης πολύ καλό όταν συγκρίνεται με άλλες χώρες της ζώνης του ευρώ. Ωστόσο, αν η κυπριακή οικονομία μεγεθύνεται για κάποιο χρονικό διάστημα με ρυθμό πάνω από τις δυνατότητές της, μπορείτε να αναμένετε ότι η οικονομία θα επιβραδυνθεί. Αυτό είναι κάτι που αναμένουμε να συμβεί και σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες. Ταυτόχρονα, όμως, η κυβέρνηση χρησιμοποίησε την ευκαιρία για να δημιουργήσει ορισμένα ισχυρά σημεία. Έχετε ένα πρωτογενές πλεόνασμα άνω του 5% και αυτό είναι σίγουρα πολύτιμο. Τούτου λεχθέντος, υπάρχουν ορισμένα τρωτά σημεία που σχετίζονται με τον τραπεζικό τομέα και το υψηλό επίπεδο του ιδιωτικού χρέους. Όντας μια μικρή ανοιχτή οικονομία, υπάρχουν και κίνδυνοι που συνδέονται με το εξωτερικό περιβάλλον. Το Brexit, η Τουρκία και η αστάθεια της τουρκικής λίρας θα μπορούσαν να επηρεάσουν τη χώρα. Είναι καλό ότι καταβάλλεται προσπάθεια δημιουργίας αποθεμάτων ρευστότητας ασφαλείας (buffer) και περαιτέρω συνέχισης

των μεταρρυθμίσεων.

Μιλώντας για μεταρρυθμίσεις, τι ακριβώς χρειάζεται να γίνει;

Υπάρχουν δύο σημαντικοί τομείς μεταρρύθμισης. Ο ένας είναι η μεταρρύθμιση του δικαστικού συστήματος, κάτι που έχει ήδη ξεκινήσει. Και ο δεύτερος τομέας είναι η δημιουργία ενός Κρατικού Ταμείου Επενδύσεων. Με τη σωστή διακυβέρνηση, ένα τέτοιο ταμείο θα μπορούσε ενδεχομένως να λειτουργήσει ως ένα είδος αποθεματικού, σαν ένα ταμείο «δύσκολων ημερών» (σ.σ. «rainy day fund» είναι η αγγλοσαξωνική έκφραση), το οποίο μπορεί να βοηθήσει στο μέλλον στην πρόληψη κρίσεων.

Μετά το 2019, η ανάπτυξη θα είναι πιο αργή από σήμερα, κάτω από το 3%. Αυτό έχει να κάνει με το επιχειρηματικό μοντέλο της χώρας ή είναι κάτι φυσιολογικό, κάτι αναμενόμενο;

Η τρέχουσα ανάπτυξη της Κύπρου είναι πάνω από τις δυνατότητές της, ένας μάλλον υψηλός ρυθμός ανάπτυξης στο 4%. Τώρα βλέπετε κάποια επιβράδυνση. Δεν το βρίσκω ανησυχητικό. Αυτό είναι φυσιολογικό και αυτό αναμένεται να συμβεί στις περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες. Δεν θα κατέληγα στο συμπέρασμα ότι υπάρχει ανάγκη διαρθρωτικής αλλαγής σε αυτό που αποκαλούσατε ως «επιχειρηματικό μοντέλο της Κύπρου».

Μεγάλο πρόβλημα της χώρας είναι το υψηλό επίπεδο των μη εξυπηρετούμενων δανείων (ΜΕΔ). Πόσο επείγον είναι να αντιμετωπιστεί αυτό το πρόβλημα;

Συμφωνώ ότι είναι πράγματι ένα πρόβλημα που πρέπει να αντιμετωπιστεί. Το επίπεδο των μη εξυπηρετούμενων δανείων εξακολουθεί να είναι υψηλό, πολύ υψηλό σε σύγκριση με άλλες χώρες, και κάτι πρέπει να γίνει. Το καλό σημάδι είναι ότι το επίπεδο των ΜΕΔ έχει αρχίσει να μειώνεται. Η Τράπεζα Κύπρου ανακοίνωσε πιθανή συμφωνία με ένα επενδυτικό ταμείο των ΗΠΑ για την πώληση ενός μεγάλου χαρτοφυλακίου ΜΕΔ. Αυτό είναι σημαντικό, επειδή μπορεί να είναι ένα πρώτο καταλυτικό βήμα προς τη δημιουργία μιας αγοράς (σ.σ. πώλησης δανείων) και μπορεί να ακολουθήσουν περισσότερες συναλλαγές. Επίσης, η κυβέρνηση ανακοίνωσε μια στρατηγική για την αντιμετώπιση των μη εξυπηρετούμενων δανείων, συμπεριλαμβανομένης της πώλησης της Συνεργατικής Κυπριακής Τράπεζας στην Ελληνική Τράπεζα, του σχεδίου Εστία και της περαιτέρω βελτίωσης

των νόμων περί φερεγγυότητας και εκποιήσεων. Αυτά είναι σημαντικά βήματα προόδου για την αντιμετώπιση του προβλήματος.

Το κυπριακό τραπεζικό σύστημα εξακολουθεί να είναι ένα μεγάλο τραπεζικό σύστημα σε σύγκριση με την οικονομία της χώρας. Περαιτέρω συγκέντρωση είναι αναγκαία; Θα ήταν χρήσιμη για την οικονομία;

Στην πραγματικότητα, το μέγεθος του κυπριακού τραπεζικού τομέα μειώθηκε δραστικά και τώρα ευθυγραμμίζεται με τον μέσο όρο της ΕΕ. Το ερώτημα δεν είναι αν υπάρχει ένα βέλτιστο μέγεθος για ένα τραπεζικό σύστημα σε σύγκριση με το μέγεθος του εθνικού ισολογισμού. Ένα από τα σημαντικά βήματα της Τραπεζικής Ένωσης είναι η απόπειρα να απομακρυνθούμε από αυτό (το ερώτημα) και να δημιουργηθεί μια ευρωπαϊκή τραπεζική αγορά που να μπορεί να λειτουργεί διασυνοριακά. Τούτου λεχθέντος, εξακολουθεί να υπάρχει υπερβολικός ανταγωνισμός, ο οποίος υπονομεύει την κερδοφορία, στον ευρωπαϊκό τραπεζικό τομέα και σε ορισμένους εθνικούς τραπεζικούς τομείς. Εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από το επιχειρηματικό μοντέλο εάν οι τράπεζες μπορούν να λειτουργούν με κέρδος. Στην Κύπρο, λόγω του προβλήματος του ΜΕΔ, μεταξύ άλλων θεμάτων, πρέπει να γίνουν περισσότερα βήματα για τη βελτίωση της κερδοφορίας.

Η Τραπεζική Ένωση, όπως είπατε, παραμένει ελλιπής. Πόσο σημαντικό είναι για τη σταθερότητα της ευρωζώνης οι ηγέτες της ΕΕ να λάβουν τις σωστές αποφάσεις μέχρι το τέλος του έτους σχετικά με τη χρηματοδότηση για τον Ενιαίο Ταμείο Εξυγίανσης και το Ευρωπαϊκό Σύστημα Ασφάλισης Καταθέσεων;

Αυτό είναι σημαντικό, διότι μια καλύτερη λειτουργία της Τραπεζικής Ένωσης θα καταστήσει την ευρωζώνη πιο ανθεκτική. Οι κύριες πρωτοβουλίες της Τραπεζικής Ένωσης, που μεταθέτουν την εποπτική αρχή και την αρχή εξυγίανσης σε ευρωπαϊκό επίπεδο, έχουν ήδη υλοποιηθεί. Τώρα συζητάμε για την ολοκλήρωση του τρίτου πυλώνα, που είναι η οικονομική σπονδυλική στήλη. Χρειαζόμαστε έναν ολοκληρωμένο και λειτουργικό τραπεζικό τομέα της ζώνης του ευρώ. Δύο κύρια βήματα συζητούνται. Το πρώτο είναι ένα κοινό ασφαλιστικό μέσο για το ενιαίο ταμείο εξυγίανσης. Αυτό θα τεθεί σε εφαρμογή το αργότερο το 2024 και ο ΕΜΣ θα έχει αυτόν τον ρόλο. Το δεύτερο είναι ένα κοινό σύστημα ασφάλισης καταθέσεων. Η πρόοδος εδώ είναι πιο δύσκολη, αλλά η διατήρηση αυτού του στόχου είναι πολύ σημαντική, διότι όταν την πετύχουμε θα καταστήσει τη συνολική δομή (της Τραπεζικής Ένωσης) πιο ασφαλή. Τα προγράμματα του ΕΜΣ θα μπορούσαν να είναι

μικρότερα αν υπήρχε ένα κοινό σύστημα ασφάλισης καταθέσεων κατά τη διάρκεια της κρίσης.

Πώς βλέπετε τον ρόλο του ΕΜΣ; Θα είναι ο «σκιώδης προϋπολογισμός» της ευρωζώνης;

Δεν θα είμαστε ο προϋπολογισμός της ευρωζώνης. Αυτό δεν συζητείται. Ο ΕΜΣ είναι μηχανισμός επίλυσης κρίσεων και θα παραμείνει μηχανισμός επίλυσης κρίσεων.

Ένα ευρωπαϊκό ΔΝΤ;

Μπορείτε να το ονομάσετε Ευρωπαϊκό Νομισματικό Ταμείο, αλλά το όνομα είναι δευτερεύον. Παραμένουμε ένας μηχανισμός επίλυσης κρίσεων που υπάρχει για να στηρίξει τη ζώνη του ευρώ όταν οι χώρες αντιμετωπίζουν οικονομικά προβλήματα. Η συζήτηση που έχουμε τώρα είναι το πώς ενισχύουμε τον ΕΜΣ για να εκπληρώσει ακόμα καλύτερα αυτόν τον ρόλο. Ένα από τα σημεία που συζητούνται είναι να έχει ενισχυμένο ρόλο κατά τη διάρκεια των προγραμμάτων και, μαζί με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, κάνει περισσότερα στον σχεδιασμό και τη διαχείρισή τους. Τα τελευταία χρόνια δείξαμε, για παράδειγμα, ότι διαθέτουμε μεγάλη πείρα όσον αφορά την ανάλυση της βιωσιμότητας του χρέους και τα ζητήματα που σχετίζονται με την πρόσβαση στην αγορά, τα οποία μπορεί να είναι χρήσιμα σε μελλοντικές κρίσεις. Πρέπει επίσης να σκεφτούμε τα μέσα που έχει στη διάθεσή του ο ΕΜΣ. Μέχρι σήμερα έχουν χρησιμοποιηθεί μόνο δύο από τα έξι διαθέσιμα μέσα. Οι διαμορφωτές πολιτικής συζητούν, για παράδειγμα, πώς τα μέσα πιστωτικών γραμμών μπορούν να κατευθυνθούν για την καλύτερη πρόληψη μιας βαθύτερης κρίσης στο μέλλον. Τέλος, γίνεται συζήτηση για το κατά πόσον η ζώνη του ευρώ χρειάζεται κάποια κεντρική δημοσιονομική δυνατότητα, αλλά αυτή είναι μια μακρύτερη συζήτηση και δεν νομίζω ότι θα υπάρξει κατάληξη βραχυπρόθεσμα. Υπάρχουν πολλές ιδέες για αυτό, συμπεριλαμβανομένης της δυνατότητας του ΕΜΣ να παρέχει βραχυπρόθεσμα δάνεια που θα βοηθούν στη σταθεροποίηση των οικονομιών. Σε αυτό το στάδιο, το κύριο σημείο είναι να ενισχυθεί ο ρόλος του ΕΜΣ, ως μηχανισμού επίλυσης κρίσεων, και να έχει μεγαλύτερη εμπλοκή στο μέλλον όταν προκύπτουν προβλήματα.

Όπως συζητήσαμε και νωρίτερα, στοιχεία της Τραπεζικής Ένωσης εξακολουθούν να λείπουν, ενώ η ευρωζώνη δεν διαθέτει δημοσιονομική ικανότητα. Θα μπορούσαν τα κενά στα εργαλεία πολιτικής να αποτελέσουν το έναυσμα για μια νέα κρίση;

Δουλεύουμε πολύ σκληρά στην ατζέντα της Τραπεζικής Ένωσης, τώρα, κατά την προετοιμασία της Συνόδου Κορυφής του ευρώ τον Δεκέμβριο. Όσον αφορά τη δημοσιονομική ένωση, δεν νομίζω ότι χρειαζόμαστε μια πλήρη δημοσιονομική ένωση. Δείτε τα μέσα που είναι πραγματικά διαθέσιμα. Έχουμε τον προϋπολογισμό της ΕΕ, ο οποίος παρέχει κεφάλαια και σε ορισμένες περιπτώσεις είναι πολύ μεγάλος, την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων, που υποστηρίζει τις επενδύσεις, τον ΕΜΣ ως μηχανισμό επίλυσης κρίσεων όταν οι χώρες αντιμετωπίζουν μια σοβαρή κρίση. Αυτό που λείπει, στο τέλος, είναι μια διευκόλυνση (χρηματοδότηση) σταθεροποίησης που θα στηρίξει μια χώρα που πλήττεται από ένα ασύμμετρο σοκ και θα παράσχει οικονομική βοήθεια για να αποφευχθεί μια μεγαλύτερη κρίση. Μια τέτοια διευκόλυνση δεν θα οδηγούσε σε μόνιμες πρόσθετες μεταβιβάσεις ή σε αμοιβαία αναγνώριση χρεών.

Είναι η Ιταλία πραγματικό πρόβλημα για την Ευρώπη;

Το βασικό σημείο είναι ότι χρειαζόμαστε τη διαβεβαίωση ότι το ιταλικό χρέος και η ιταλική δημοσιονομική κατάσταση είναι βιώσιμες μακροπρόθεσμα. Το χρειαζόμαστε αυτό, τη διαβεβαίωση, επειδή τελικά βοηθά την οικονομία, προστατεύει τους φορολογούμενους και επίσης προστατεύει όλους εκείνους που έχουν επενδύσει στην Ιταλία και τα ιταλικά ομόλογα, συμπεριλαμβανομένων των Ιταλών συνταξιούχων και οικογενειών. Αυτός είναι ακριβώς ο στόχος των ευρωπαϊκών δημοσιονομικών κανόνων, η διατήρηση της βιωσιμότητας. Και είναι σωστό ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εφαρμόζει τους κανόνες. Αυτό είναι που τελικά θα εξετάσουν και οι χρηματοπιστωτικές αγορές για να διασφαλίσουν ότι τα ιταλικά δημόσια οικονομικά θα είναι βιώσιμα μακροπρόθεσμα. Αυτός είναι ο δρόμος που πρέπει να ακολουθήσει η ιταλική κυβέρνηση για την επίτευξη μακροπρόθεσμης ανάπτυξης. Βλέπουμε ότι τα spreads έχουν διευρυνθεί, αλλά ταυτόχρονα η αστάθεια έχει περιοριστεί πρόσφατα. Έτσι, οι αγορές βρίσκονται σε κατάσταση παρατήρησης και είναι ευθύνη της ιταλικής κυβέρνησης να κερδίσουν την εμπιστοσύνη τους.

Ο κύριος στόχος των προγραμμάτων του ΕΜΣ είναι οι χώρες να επανακτούν πρόσβαση στις χρηματοπιστωτικές αγορές. Μέχρι τώρα η Ελλάδα δεν κατάφερε να οικοδομήσει μια ισχυρή πρόσβαση στις αγορές.

Είμαι πεπεισμένος ότι η Ελλάδα μπορεί να αποκτήσει πρόσβαση στις αγορές, υπό την προϋπόθεση ότι η χώρα θα συνεχίσει να εφαρμόζει τις συμφωνηθείσες

μεταρρυθμίσεις. Έχουμε θέσει τις καλύτερες δυνατές συνθήκες γι' αυτό με μεταρρυθμίσεις που θα συμβάλουν στη βελτίωση της οικονομίας της χώρας, αλλά και μέσω μέτρων ελάφρυνσης του χρέους. Ως αποτέλεσμα, η Ελλάδα εξοικονομεί πολλά χρήματα. Με το απόθεμα ρευστότητας, η ελληνική κυβέρνηση δεν χρειάζεται να βιαστεί για να βγει στις αγορές. Είμαι πολύ σίγουρος για το γεγονός ότι ο ελληνικός Οργανισμός Διαχείρισης Δημοσίου Χρέους κάνει ό,τι είναι καλύτερο και ακολουθεί μια σωστή στρατηγική για να ανακτήσει την πρόσβαση στις αγορές. Το απόθεμα ρευστότητας παρέχει σιγουριά στους επενδυτές και δίνει στην κυβέρνηση τη δυνατότητα να επιδιώξει πρόσβαση στις αγορές όταν είναι απαραίτητο.

Το απόθεμα ρευστότητας μπορεί να χρησιμοποιηθεί και για την υποστήριξη του ελληνικού τραπεζικού συστήματος;

Το απόθεμα ρευστότητας δημιουργήθηκε για να καλύψει τις αποπληρωμές που σχετίζονται με το δημόσιο χρέος. Άλλοι σκοποί πρέπει να συμφωνηθούν από όλα τα κράτη μέλη του ΕΜΣ.

Μπορεί, λοιπόν, να χρησιμοποιηθεί για άλλους σκοπούς;

Όπως είπα, δεν σχεδιάστηκε για κάτι περισσότερο από την εξυπηρέτηση των υποχρεώσεων της χώρας. Είναι μια ασφάλεια για την περίπτωση που δεν υπάρχουν αρκετά χρήματα για την εξυπηρέτηση του χρέους. Η χρησιμοποίησή του για άλλους σκοπούς θα απαιτούσε απόφαση των οργάνων διοίκησης του ΕΜΣ.

Η αναστροφή των περικοπών της συντάξεων είναι ένα μήνυμα ότι η Ελλάδα ανατρέπει τις μεταρρυθμίσεις ή οι περικοπές αυτές δεν χρειάζονται πλέον επειδή η χώρα έχει επιτύχει τους δημοσιονομικούς της στόχους;

Η κατάσταση αξιολογείται από τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα και, όπως γνωρίζετε, θα διεξαχθεί συνεδρίαση του Eurogroup στις 19 Νοεμβρίου, όπου και θα συζητηθεί το θέμα αυτό. Παρακολουθούμε προσεκτικά την κατάσταση. Επίσης σημαντικό, είναι ότι η δέσμευση για επίτευξη πρωτογενούς πλεονάσματος 3,5% δεν τίθεται υπό αμφισβήτηση από κανέναν στην ελληνική κυβέρνηση - και αυτό είναι επίσης θετικό. Αλλά υπάρχει και η κατανόηση, η αντίληψη, ότι οι προηγούμενες δεσμεύσεις στο πλαίσιο του προγράμματος του ΕΜΣ πρέπει να τηρούνται ή να συζητούνται με τα θεσμικά όργανα. Στο παρόν στάδιο προχωρούμε αυτή τη διαδικασία (σ.σ. της συζήτησης).

Contacts

[Cédric Crelo](#)

Head of Communications and Chief Spokesperson

+352 260 962 205

c.crelo@esm.europa.eu

[Anabela Reis](#)

Deputy Head of Communications and Deputy Chief Spokesperson

+352 260 962 551

a.reis@esm.europa.eu

[Juliana Dahl](#)

Principal Speechwriter and Principal Spokesperson

+352 260 962 654

j.dahl@esm.europa.eu

[George Matlock](#)

Senior Financial Spokesperson

+352 260 962 232

g.matlock@esm.europa.eu